

RODZAJE INSTYTUCJI FINANSOWYCH

Materiał przygotowany w ramach edukacji prawnej, zmierzającej do zwiększenia
świadomości prawnej społeczeństwa przez:
Kancelarię Radcy Prawnego
dr Małgorzaty Maliszewskiej
ul. Szczęśliwicka 27a lok. 3, 02-323 Warszawa
tel. (22) 822 30 30, prawnik@drmaliszewskakancelaria.com

INSTYTUCJE ZAJMUJĄCE SIĘ POŚREDNICTWEM FINANSOWYM

BANKI KOMERCYJNE BANKI SPÓŁDZIELCZE

Banki komercyjne oraz banki spółdzielcze zaliczane są do bankowych instytucji finansowych, nastawionych na zysk.

Działalność bankową reguluje ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe.

Zgodnie z powyższą ustawą bank jest osobą prawną utworzoną zgodnie z przepisami ustaw, działającą na podstawie zezwoleń uprawniających do wykonywania czynności bankowych obciążających ryzykiem środki powierzone pod jakimkolwiek tytułem zwrotnym.

Banki spełniają następujące funkcje:

- pośredniczą w dokonywaniu transformacji otrzymanych depozytów w kredyty (udostępnianie środków finansowych otrzymanych od grupy klientów, posiadających ich nadwyżkę klientom, którzy zgłaszają ich niedobór),
- udzielając kredyty jednej stronie realizują zobowiązania wobec drugiej strony (dokonują płatności za swoich klientów),
- popierają swoich klientów w spełnianiu ich zobowiązań,
- działają w imieniu klientów w zakresie emisji papierów wartościowych i zarządzaniu własnością klientów.

SPÓŁDZIELCZE KASY OSZCZĘDNOŚCIOWO-KREDYTOWE

Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe (SKOK) zaliczane są do parabankowych instytucji finansowych. Mają one charakter niezarobkowy, albowiem nie są nastawione na zysk, lecz na świadczenie pomocy swoim członkom.

Działalność spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych reguluje ustawa z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych.

Ich celem jest gromadzenie środków pieniężnych wyłącznie swoich członków, udzielanie im pożyczek i kredytów, przeprowadzanie na ich zlecenie rozliczeń finansowych oraz pośredniczenie przy zawieraniu umów ubezpieczenia.

FIRMY LEASINGOWE

Firmy leasingowe zaliczane są do parabankowych instytucji finansowych, tj. instytucji działających na podstawie szczegółowych przepisów prawa bankowego, lecz nie podlegających w pełni procedurze licencjonowania i nadzorowania ze strony Komisji Nadzoru Bankowego. Firmy leasingowe są nastawione na zysk.

Celem firm leasingowych jest przekazywanie przez leasingodawcę na czas określony aktywów trwałych będących przedmiotem umowy leasingowej leasingobiorcy.

FIRMY FACTORINGOWE

Firmy factoringowe zaliczane są do parabankowych instytucji finansowych, nastawionych na zysk.

Działalność firm factoringowych polega na wykupie wierzytelności przedsiębiorstw, należnych im od odbiorców z tytułu dostaw towarów lub usług. Wśród czynności factoringowych można wyróżnić m. in. przelew wierzytelności i przejmowanie przez faktora ryzyka finansowego wypłacalności dłużnika factoringowego, udzielanie kredytów, wypłacanie zaliczek na poczet przyszłych należności, doradztwo prawne i ekonomiczne.

TOWARZYSTWA UBEZPIECZENIOWE

Towarzystwa ubezpieczeniowe zaliczane są do niebankowych instytucji finansowych, nastawionych na zysk.

Działalność towarzystw ubezpieczeniowych reguluje ustawa z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.

Towarzystwa ubezpieczeniowe oferują i udzielają ochrony na wypadek ryzyka wystąpienia skutków zdarzeń losowych. Do czynności podejmowanych przez firmy ubezpieczeniowe można zaliczyć m. in. zawieranie umów ubezpieczenia, umów reasekuracji lub gwarancji ubezpieczeniowych, składanie oświadczeń woli w sprawach roszczeń o odszkodowania lub inne świadczenia należne z tytułu powyższych umów, ustalanie składek i prowizji należnych z tytułu zawieranych umów ubezpieczeniowych.

BIURA I DOMY MAKLERSKIE

Biura i domy maklerskie zaliczane są do niebankowych instytucji finansowych, nastawionych na zysk.

Działalność domów maklerskich reguluje ustawa z dnia 29 lipca 2015 r. o obrocie instrumentami finansowymi.

Biura i domy maklerskie zajmują się pośrednictwem w transakcjach kupna i sprzedaży papierów wartościowych. Działalność maklerska obejmuje również doradztwo inwestycyjne, przeprowadzanie operacji kapitałowych na własny rachunek oraz świadczenie szeregu usług na rynku papierów wartościowych.

Biura maklerskie to banki, które prowadzą działalność maklerską w ramach wydzielonych finansowo i organizacyjnie jednostek, z kolei domy maklerskie to samodzielnie działające podmioty za zasadach określonych w kodeksie spółek handlowych.

FUNDUSZE INWESTYCYJNE

Fundusze inwestycyjne zaliczane są do niebankowych instytucji finansowych, nastawionych na zysk.

Działalność funduszy inwestycyjnych reguluje ustawa z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi.

Zgodnie z definicją ustawową fundusze inwestycyjne to osoby prawne, których wyłącznym przedmiotem działalności jest lokowanie środków pieniężnych zebranych w drodze publicznego, a w określonych przypadkach także niepublicznego, proponowania nabycia jednostek uczestnictwa albo certyfikatów inwestycyjnych, w określone papiery wartościowe, instrumenty rynku pieniężnego i inne prawa majątkowe.

Fundusze inwestycyjne gromadzą rozproszone środki pieniężne, a także zdematerializowane papiery wartościowe od inwestorów, a następnie dokonują wspólnych inwestycji.

FUNDUSZE EMERYTALNE

Fundusze emerytalne zaliczane są do niebankowych instytucji finansowych, nastawionych na zysk.

Działalność funduszy emerytalnych reguluje ustawa z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych.

Celem funduszy emerytalnych jest zaspokojenie potrzeby długoterminowego oszczędzania z przeznaczeniem na emeryturę poprzez gromadzenie środków pieniężnych oraz ich lokowanie. Członkom funduszu po osiągnięciu przez nich wieku emerytalnego wypłacany jest kapitał.

INSTYTUCJE WSPOMAGAJĄCE
DZIAŁALNOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW
FINANSOWYCH

KRAJOWA IZBA ROZLICZENIOWA

Krajowa Izba Rozliczeniowa działa na podstawie art. 67 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe.

Do zadań Krajowej Izby Rozliczeniowej należy m. in.:

- świadczenie usług z zakresu rozliczeń i płatności realizowanych w ramach elektronicznych systemów: Elixir, Euro Elixir i Express Elixir oraz systemu bezpośrednich płatności internetowych Paybynet,
- świadczenie usług przy rozliczeniach międzybankowych w walucie polskiej i euro.

KRAJOWY DEPOZYT PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych działa na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi.

Do zadań Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych należy m. in.:

- prowadzenie i nadzorowanie systemu depozytowo-rozliczeniowego w zakresie obrotu instrumentami finansowymi,
- rejestracja papierów wartościowych,
- rozrachunek transakcji na rynku regulowanym i poza rynkiem regulowanym.

BANKOWY FUNDUSZ GWARANCYJNY

Bankowy Fundusz Gwarancyjny działa na podstawie ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym.

Celem Bankowego Funduszu Gwarancyjnego jest podejmowanie działań na rzecz stabilności krajowego systemu finansowego, w szczególności przez zapewnienie funkcjonowania obowiązkowego systemu gwarantowania depozytów oraz prowadzenie przymusowej restrukturyzacji.

Do zadań Bankowego Funduszu Gwarancyjnego należy m.in.:

- ▶ dokonywanie wypłaty środków gwarantowanych deponentom i wykonywanie innych obowiązków wynikających z gwarantowania depozytów,
- ▶ kontrola danych zawartych w systemach wyliczania podmiotów objętych systemem gwarantowania,
- ▶ gromadzenie i analizowanie informacji o podmiotach objętych systemem gwarantowania,
- ▶ przygotowywanie, aktualizacja i ocena wykonalności planów przymusowej restrukturyzacji i grupowych planów przymusowej restrukturyzacji,
- ▶ przeprowadzanie przymusowej restrukturyzacji,
- ▶ umarzanie i konwersja instrumentów kapitałowych.

UBEZPIECZENIOWY FUNDUSZ GWARANCYJNY

Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny działa na podstawie ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

Do zadań Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego należy m.in.:

- ▶ wypłata odszkodowań i świadczeń poszkodowanym w wypadkach i kolizjach drogowych, spowodowanych przez nieubezpieczonych posiadaczy pojazdów oraz nieubezpieczonych rolników,
- ▶ wypłata odszkodowań i świadczeń osobom poszkodowanym w wypadkach drogowych, gdy sprawca szkody nie został ustalony,
- ▶ kontrola spełnienia obowiązku ubezpieczenia.

INSTYTUCJE SPRAWUJĄCE NADZÓR NAD
OKREŚLONYMI SEGMENTAMI RYNKÓW
FINANSOWYCH

KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO

Komisja Nadzoru Finansowego została powołana na mocy ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym.

Celem nadzoru nad rynkiem finansowym jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania tego rynku, jego stabilności, bezpieczeństwa oraz przejrzystości, zaufania do rynku finansowego, a także zapewnienie ochrony interesów uczestników tego rynku również poprzez rzetelną informację dotyczącą funkcjonowania rynku, przez realizację celów określonych w szczególności w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o nadzorze ubezpieczeniowym i emerytalnym, ustawie z dnia 15 kwietnia 2005 r. o nadzorze uzupełniającym nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń, zakładami reasekuracji i firmami inwestycyjnymi wchodzącymi w skład konglomeratu finansowego, ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym, ustawie z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych oraz ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych.

KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO

Nadzór nad rynkiem obejmuje:

- 1) nadzór bankowy,
- 2) nadzór emerytalny,
- 3) nadzór ubezpieczeniowy,
- 4) nadzór nad rynkiem kapitałowym ,
- 5) nadzór nad instytucjami płatniczymi, małymi instytucjami płatniczymi, dostawcami świadczącymi wyłącznie usługę dostępu do informacji o rachunku, biurami usług płatniczych, instytucjami pieniądza elektronicznego, oddziałami zagranicznych instytucji pieniądza elektronicznego,
- 6) nadzór nad agencjami ratingowymi w zakresie przewidzianym przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1060/2009 z dnia 16 września 2009 r. w sprawie agencji ratingowych,
- 7) nadzór uzupełniający,
- 8) nadzór nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi i Krajową Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową,
- 9) nadzór nad pośrednikami kredytu hipotecznego oraz ich agentami,
- 10) nadzór w zakresie przewidzianym przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych,
- 11) nadzór w zakresie przewidzianym przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2402 z dnia 12 grudnia 2017 r. w sprawie ustanowienia ogólnych ram dla sekurytyzacji oraz utworzenia szczególnych ram dla prostych, przejrzystych i standardowych sekurytyzacji

KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO

Pozostałe zadania Komisji Nadzoru Finansowego:

- 1) podejmowanie działań służących prawidłowemu funkcjonowaniu rynku finansowego,
- 2) podejmowanie działań mających na celu rozwój rynku finansowego i jego konkurencyjności,
- 3) podejmowanie działań mających na celu wspieranie rozwoju innowacyjności rynku finansowego,
- 4) podejmowanie działań edukacyjnych i informacyjnych w zakresie funkcjonowania rynku finansowego, jego zagrożeń oraz podmiotów na nim funkcjonujących w celu ochrony uzasadnionych interesów uczestników rynku finansowego,
- 5) udział w przygotowywaniu projektów aktów prawnych w zakresie nadzoru nad rynkiem finansowym,
- 6) stwarzanie możliwości polubownego i pojednawczego rozstrzygania sporów między uczestnikami rynku finansowego, w szczególności sporów wynikających ze stosunków umownych między podmiotami podlegającymi nadzorowi Komisji a odbiorcami usług świadczonych przez te podmioty,
- 7) współpraca z Komisją Nadzoru Audytowego,
- 8) wykonywanie innych zadań określonych ustawami

Dziękuję za uwagę!

Kancelaria Radcy Prawnego

dr Małgorzaty Maliszewskiej

ul. Szczęśliwicka27a lok. 3, 02-323 Warszawa

tel.(22) 822 30 30, prawnik@drmaliszewskakancelaria.com